

ajdovščina, 10. februarja 1969

Proti lastnim željam?

Bodi tokrat uvodnim razmišljanjem posvečeno več prostora, naj sežejo v samo jedro naših najtežjih problemov in dilem, če smo jih res pripravljeno končno začeti reševati in razrešiti.

Pravimo, da smo jih in v zadnjih letih smo to tudi poskusili, toda na poti do toliko zaželenega cilja je — zdi se — toliko stare navlake, da je en pljus ne more odplakniti, kaj več kot občasni plohi (besed) pa nismo zmogli. Vse preveč je tako ostajalo že utečene lagodnosti, brezbriznosti in neodgovornosti vse prevelikega števila ljudi, ob katerem so se skupine ali posamezni sposobni in prizadevni delavci zaman trudili in pričakovali zaslužen plačilo za svoje delo. Stalno prisotne resnične obklevne težave in izgovarjanje nanje tudi kadar jih ni bilo toliko, samo da bi za njimi zakrili svojo notranjo nemoč, so nam vcepile popolno vdanost prepričanju, da smo v »rokah božjih« in si sami ne moremo kaj prida pomagati.

Pa smo si in nova oplemenitilnica nam je lani odprla nove možnosti. V kolektivu je sicer pogosto čutili grenko razočaranje, češ da nam tudi poslednjemu kot prej. V tem je nekaj resnice, toda ali si sploh lahko predstavljamo, kako globoko bi zagazili, če bi je ne imeli. Tržišče vse neizprosneje zahteva samo visoko kvaliteto blago in konkurenca na njem je vse hujša. Tudi samo oplemenitnje ne more dati tkanini najboljše kvalitete in reševati tistih pomanjkljivosti, ki nastajajo na predhodnih fazah. A čudeža se s stroji, od katerih bi bili nekateri že zanimivi za muzejsko zbirko, tudi v predilnici in tkalnici ne da narediti. Potrebna bo postopna modernizacija tudi tu. To vsi vemo. Ali pa vemo vsi tudi to, da nam za to potrebnih sredstev ne bo prinesel Miklavž — ne božji ne politični? Tudi krediti niso zastoj in najamemo jih lahko — če jih sploh dobimo — samo do meja lastne sposobnosti vračanja, kolikor lahko sami ustvarimo z razpoložljivimi stroji, sposobnostjo in dobro voljo.

Tu pa očitno nastaja med nami nesporazum. Naša enotnost v pričakovanju boljšega jutrišnjega dne se razbija ob neenotni pripravljenosti za to kaj storiti.

Po proučitvi sedanjega stanja podjetja in njegovih možnosti v letu 1969 je strokovni kolegij že lansko jesen prišel do spoznanja, da smo na prelomnici in da je podjetju potrebna prava reforma, če naj se naše nihale nagne na pravo stran. Iz tega spoznanja so bili tudi postavljeni temeljni elementi gospodarskega načrta za leto 1969, ki predvidevajo večji obseg proizvodnje in ekonomsko ugodnejši asortiment, kar bi zagotavljalo večji dohodek podjetja in s tem njegovo sposobnost za odplačevanje najetih posojil, postopno rekonstrukcijo ter dvig osebnih dohodkov vsem zaposlenim. Hkrati s tem so bili predvideni tudi nekateri ukrepi, ki naj bi zagotovili uresničitev tako postavljenih nalog, n. pr. izdelava novega načina nagrajevanja (po katerem naj bi bili osebni prejemki delavcev v čimvečji meri vezani na dosežene uspehe), izboljšanje delovne discipline boljše obveščenost delavcev, povečanje obsega proizvodnje in s tem zmanjšanje stroškov, kar vse naj bi pripomoglo k zagotovitvi večje produktivnosti in kvalitete dela. Menili smo, da bo tako zamišljen program dela naletel na odobravanje celotnega kolektiva. Pa se je zataknilo že na delavskem svetu ob vprašanju začasnega dela na proste sobote povsod, koder bi bilo to nujno in ekonomsko upravičeno. Sledili so sestanki in dolga pričevanja in izživljanja nekaterih apostolov vesoljne pravičnosti, ki velikokrat z resno pripravljenostjo kaj prispevati k iskanju boljših rešitev niso imela nobene zveze.

Tak nastop je bil tudi v največji tajnosti skovan poskus organizacije »štrajka« nočne izmene v tkalnici — to mizerno dejanje neresnosti in neodgovornosti nekaj posameznih delavk, ki pa je vendarle razkrilo, kakšen je naš odnos do dela. Dogovarjale so se za šalo, so dejale pobudnice te akcije. Do majhnega »štrajka«, čisto majhnega pa je prišlo. Smo torej taki, da je dovolj že šala, da obrnemu delu hrbet in ostanemo pred tovarno?

Je dovolj, da se sestanek kolektiva namesto na eno izmed prostih sobot, ki jih zaradi stalnega dela nekaterih obratov začasno ni več, organizira na nedeljo, pa ga bojkotiramo, ker ni bil prav na prosto soboto. Je sploh tako velika in resna želja večine kolektiva po takem sestanku, da je potem le vsak dvajseti pripravljen žrtvovati uro ali dve enega samega nedeljskega jutra za to, da bi se pogovorili o našem skupnem delu celega leta? Ali pa smo tako neodgovorni do uspehov lanskega dela, da nam je lažje preboleti ustavitve proizvodnje in imeti sestanek »za nalašč« prav takrat »kot je bilo obljubljeno«, kot pa pokazati malo dobre volje in zrelosti ter priti na sestanek ob drugem času, ne samo takrat, ko je treba ustaviti stroje in med sestankom »teče plača«. Naj kdorkoli prepričuje drugače, že dolgo in še vedno pa je pri nas tako, da smo se pripravljeno zbrati na skupen razgovor o delu samo med delom, sicer pa le zelo redki pridejo, pa naj bo sestanek na petek ali svetek.

Če smo taki do lastnih problemov, potem lahko ugotovimo, da bodo vsa prizadevanja za drugačno delo z drugačnimi uspehi, ki si jih vsi tako želimo, še naporna in dolga, dolga.

Toda čas neusmiljeno dela za tiste, ki se mu skušajo čimprej, takoj prilagoditi. Za to pa ni dovolj niti sama modernizacija. To vidimo na

(Nadaljevanje na 2. strani)

Moda 69

LEPA PRIZNANJA

Tudi letos smo se udeležili ljubljanskega sejma »Moda 1969« in svojo udeležbo na sejmu popolnoma opravičili. Rezultati udeležbe so namreč pokazali, da spadamo v sam vrh proizvajalcev modnih artiklov, saj smo na razstavnem paviljonu in modnih revijah, kjer so prikazovali tudi naše modele, poželi obilo priznanj.

Posebna strokovna komisija je neposredno pred začetkom sejma ocenjevala vzorce vseh proizvajalcev tekstilnega blaga in najboljšim podelila zlate kolajne z diplomami. Na to ocenjevanje smo poslali tudi naše vzorce in prejeli za njih kar tri zlata odličja, čeprav smo poslali na ocenjevanje le manjše število tiskanih vzorcev.

Na modnih revijah, ki so bile v času sejma, so prikazovali vsi pomembnejši jugoslovanski proizvajalci tekstilnega blaga modele iz svojih tkanin. Na teh revijah so prikazovale manekenke tudi 12 modelov iz našega Texona, Venere in tiskanih tkanin. Obiskovalci modnih revij so bili s priznanji zelo skopi, vendar so namenili skoraj sleherni večer prvi aplavz prav našim modelom iz Texona in Venere.

Tudi časopisi ki so komentirali sejem »moda 1969«, niso pozabili omeniti naših novosti in nas visoko oceniti.

Kot zadnjo novost smo na sejmu prikazali Texon — Venera, ki je zelo navdušil kupce kot tudi obiskovalce sejma in modnih revij. Ze na samem sejmu smo ga prodali manjšo količino, ki pa bi bila lahko še mnogo večja, če bi bila trgovina bolj elastična, kot je. Uspeh pa je vendarle v tem, da smo uspeli plasirati artikel takoj, ko se je pojavil na tržišču.

Vsi obiskovalci sejma, ki so nas nekoč poznali le po flanelastih rjuhah in drugih cenenih artiklih, se ne morejo načuditi velikemu uspehu »Tekstine« v tako kratkem času.

Kljub pozitivni oceni obiskovalcev sejma, modnih revij in ugodnih ocen večjega števila jugoslovanskih časopisov, nismo dosegli takih rezultatov, kakršne smo pričakovali. Vzroki zato so še vedno v pretirani togosti trgovine, ki se boji naročiti nove artikle, pa čeprav potrošniki sprašujejo po njih. Namesto da bi bila trgovina proizvodnji v pomoč pri uvajanju novih artiklov, jo dejansko zavira. Trgovina ne igra več svoje vloge posrednika med proizvodnjo in potrošnjo, temveč postaja lovec na čim ugodnejše pogoje. Zato ni čudno, da ob obiskih proizvajalcev predstavniki trgovskih podjetij najprej sprašujejo po pogojih, še predno so si blago ogledali. Ugodnejše pogoje pa lahko nudi finančno močan proizvajalec, ki lahko tudi za dalj časa kreditira kupca in mu nudi še druge ugodnosti. Mi pa žal ne spadamo med

finančno močnejše firme, ki bi lahko kreditirale kupca na tri, šest ali morda še več mesecev in kot posledica tega seveda rezultati niso bili taki, kot smo jih pričakovali.

Naša naloga bo, da se z vsemi temi težavami spopravimo in skušamo najti pot, ki nam bo najbolj ustrežala.

Ena važnih nalog, ki nam bo pomagala najti to pot, bo gotovo borba za čim boljšo kvaliteto vseh naših tkanin, kar nam lahko v precejšnji meri pomaga pri utiranju poti do kupcev in potrošnikov.

EK

Zakaj le 5%?

V predlogu gospodarskega načrta za leto 1969 je predvideno tudi povečanje osebnih dohodkov za približno 10% od sedanje skupne mase sredstev za osebne dohodke, ali drugače povedano: gre za 10% povečanje osebnih dohodkov v povprečju.

Tako povečana sredstva pa se ne bodo delila med vse zaposlene v enakem odstotku (10%) glede na sedanje število točk, s katerim je ocenjeno posamezno delovno mesto, ampak po novih razmerjih, ki bodo postavljena z novim načinom nagrajevanja. Tako bo — kot smo že pisali v zadnji številki našega lista — delavec na posameznem delovnem mestu lahko udeležen na tem povečanju bodisi z 10% bodisi z več ali pa manj. Prav zato, ker se pred sprejetjem novega načina nagrajevanja še ne ve, kolikšen delež od povečanih sredstev za osebne dohodke bo odpadel na posamezna delovna mesta, je delavski svet na zadnji seji sklenil, da se od 1. 1. 1969, dalje izplačujejo osebni dohodki le s 5% povečanjem. Gre torej za nekakšno akontacijo, dokler še niso znana nova razmerja v vrednotenju delovnih mest, po katerih se bodo z uveljavitvijo novega sistema nagrajevanja delila celotna sredstva za osebne dohodke (vključno z 10% povečanjem).

GS

IZ VSEBINE:

- Str. 2 Sklepi organov upravljanja
- Str. 3 Koledar prostih dni
- Str. 4 Prišli... odšli...
- Str. 5 Dva naša jubileja
- Str. 6 Imeli smo jih...

Sklepi organov upravljanja

V novembru, decembru in januarju je imel delavski svet tri seje, na katerih je obravnaval 15 točk dnevnega reda in sprejel 16 sklepov.

Upravni odbor je imel v tem času le dve seji s skupno 9 točkami dnevnega reda, sprejel pa je 5 sklepov.

Sklepi delavskega sveta

14. seja dne 26. 11. 1968.

DS je ponovno razpravljal o analitični oceni delovnega mesta vodje nabavne službe in sprejel predlog komisije za analitično oceno delovnih mest, da se to delovno mesto oceni s 190 točkami. Komisija je dala tak predlog potem, ko je na ugovor vodje nabavne službe proti prejšnji oceni ponovno proučila to vprašanje.

Sprejet je bil sklep o znižanju cen zalog konfekcije in starih zalog tkanin ter o kritju zaradi tega znižanja nastale razlike v cenah. Cene so bile znižane zato, ker podjetje v sedanjih pogojih, ki vladajo na tržišču tekstilnega blaga, teh zalog ne bi moglo prodati po regularnih cenah. Ker takšne zaloge vežejo v sebi sredstva, ki so tako za podjetje mrtva in bi v prihodnje cene temu blagu vedno bolj padale, se je delavski svet odločil za tako prodajo.

Znižanje cen se giblje okrog 50 %, za nekatere artikole iz zalog konfekcije pa tudi do 60 %.

V zvezi s predpisi, ki urejajo način pokrivanja razlik v cenah, nastalih zaradi prodaje zalog po znižanih cenah, se je delavski svet odločil, da se za to razliko zmanjša poslovni sklad in se nadomešča iz dohodka, ki ga bo podjetje dosegalo v naslednjih petih letih. To pomeni, da celotne nastale razlike ne bomo pokrili v tem letu, ampak v petih letih, in sicer bomo v letih 1968, 1969, 1970 in 1971 pokrili 10 % te razlike, v letu 1972 pa še ostanek v višini 60 % razlike. Takšno razporeditev je delavski svet sprejel zaradi tega, ker mora podjetje v naslednjih letih odplačati svoje kreditne obveznosti, za kar pa težko ustvarja zadostna sredstva.

Kot vsako leto je delavski svet tudi letos sklenil nagraditi delavce, ki delajo v podjetju nepretrgoma 15 oziroma 10 let. Desetletnikom so bila odobrena sredstva za darila do vrednosti 300.— N dinarjev, petnajstletnikom pa do vrednosti 450.— N dinarjev.

Občinskemu odboru ZB NOV je bila za obdaritev obmejnih karavil ob dnevu JLA odobrena finančna pomoč v višini 300.— N dinarjev.

15. seja dne 20. 12. 1968.

Strokovne službe so za to sejo pripravile informacijo o okvirnem predlogu gospodarskega načrta za leto 1969. in v tej zvezi predlagale sprejem nekaterih ukrepov za njegovo uresničitev. Med temi je bil tudi predlog za začasno uvedbo dela na proste sobote v tistih obratih in oddelkih, kjer bi se pokazalo to kot nujno potrebno za doseg večjega obsega proizvodnje. DS se je sicer s predlogom načelno strinjal, vendar je sklenil, naj se o tem predhodno obvesti kolektiv, nakar bi delavski svet dekončno sklepal na naslednji seji.

Glede na to, da se pripravljala nov način nagrajevanja za vse zaposlene, je bil sprejet sklep, naj se začasno nagrajevanje trgovskih predstavnikov podjetja podaljša še do uveljavitve novega načina nagrajevanja.

S sklepom o nabavi in prodaji osnovnih sredstev se je delavski svet odločil nabaviti aparaturo za drgnjenje za preizkušanje trdnosti texona (11.736,90 N din plus 30 % uvoznih stroškov, kvarc svetilko za ugotavljanje zrelosti bombaža (1.400 N din plus 30 % uvoznih stroški), pisalni stroj za potrebe finančnega sektorja (cca 3.800 N din plus 12,5 % prometni davek); s sklepom o prodaji osnovnega sredstva, pa je sklenil prodati najboljšemu ponudniku žensko dvokolo.

Pod zadnjo točko dnevnega reda »vprašanja in odgovori, predlogi in pojasnila« so bili sprejeti trije sklepi, in sicer:

- o zavrnitvi vloge delavke, ki je zaprosila za pridobitev pravice statusa desetletnika in s tem do nagrade, čeprav na dan 29. 11. 1968. ni bila več na delu, kot to določa sklep DS;
- o odobritvi po 200.— N dinarjev pomoči v obliki dodelitve ostankev Bolnici za predšolsko invalidno mladino iz Stare gore pri Gorici; Domu za stare iz Gradišča pri Prvačini; Vzgojnemu zavodu »Janka Premrla-Vojka« iz Vipave in Vzgojnemu zavodu »Pavla Rušta« iz Vrhpolja;
- o zadolžitvi komisije za analitič-

no oceno delovnih mest, da do naslednje seje DS pripravi nov predlog za nagrajevanje tkalk.

1. seja dne 14. 1. 1969.

Na tej seji je DS ponovno razpravljal o predlogu, da bi se kot eden izmed ukrepov za zagotovitev večjega obsega proizvodnje in s tem izboljšanja finančnega stanja podjetja sprejel sklep o začasnem odstopanju od dela po 42-urnem delovnem tednu v letu 1969. DS je tak predlog sprejel. Po sprejetem sklepu se lahko v letu 1969. uvaža delo tudi na proste sobote povsod tam, kjer je tako delo ekonomsko upravičeno.

Glede na zahteve kupcev in naše realne prodajne možnosti je delavski svet sprejel nekatere spremembe v dosedanjih prodajnih in plačilnih pogojih. S temi spremembami smo bili prisiljeni — tako kot tudi drugi proizvajalci tekstila v Jugoslaviji — priznati kupcem dodatne ugodnosti glede odobravanja skontov in super rabatov (to je popustov za plačila v določenih kratkih rokih oziroma popustov za letni promet v večjih količinah); vendar pa je na drugi strani podjetje s temi spremembami sebi v korist bolj jasno definiralo pogoje in načine za priznavanje teh popustov, zaradi česar je v preteklosti prihajalo do pogostih nesporazumov s kupci, ki so si neupravičeno lastili pravico do takih popustov.

V zvezi s predlogom strokovnega kolegija, da se z uveljavitvijo novega načina nagrajevanja osebni dohodki dvignejo v povprečju za 10 % od dosedanje mase za osebne dohodke, je delavski svet sprejel sklep, da se kot akontacija na to povečanje osebnih dohodkov že od 1. 1. 1969. dvignejo vsem zaposlenim za 5 %. S tem sklepom je delavski svet tudi odpravil svoj sklep prejšnje seje, po katerem naj bi bil že do te seje pripravljen nov predlog za nagrajevanje tkalk. Delavski svet je spoznal, da je bil tako sprejet rok absolutno nerealen in da ni smotno niti izvedljivo izdelovati nov način nagrajevanja za tkalke v času, ko se pripravljala nov način nagrajevanja za celotno podjetje. Zato je DS sklenil, da se vprašanje nagrajevanja tkalk reši v okviru izdelave novega načina nagrajevanja za celo podjetje.

Kot pomoč Društvu upokojencev občine Ajdovščina za organizacijo novoletnega srečanja je delavski svet sklenil dati upokojencem v brezplačno razpolago vse prostore doma kulture.

Sklepi upravnega odbora

11. seja dne 25. 11. 1968.

Upravni odbor je imenoval popisne komisije za letni popis (inventuro) vseh sredstev in virov sredstev.

12. seja dne 9. 1. 1969.

Pri obravnavi vprašanja, kako izboljšati red in disciplino v podjetju, je upravni odbor sklenil odpraviti vse svoje sklepe v zvezi z vzdrževanjem reda in discipline v tovarni in pooblastil direktorja, da s svojim kolegijem samostojno odloča o teh vprašanjih. Gre za ureditev in določanje ukrepov za kršitev manjših vprašanj (zamude, izhodi med delovnim časom ipd.), ki niso podrobno urejena s pravilnikom o delovnih razmerjih.

Odobreno je bilo 2-dnevno službeno potovanje v Milan vodji tehničnega sektorja zaradi dogovorov z italijanskimi kupci za prodajo naše preje.

Odobreno je bilo kritje stroškov izrednega šolanja vodji finančnega sektorja na višji šoli za organizacijo dela v Kranju (šolnina, stroški prevoza z avtobusom na predavanja in dnevnice v času take odsotnosti).

Sprejet je bil koledar prostih dni po delu v 42-urnem delovnem tednu, ki ga objavljamo na drugem mestu.

GS

Delo komisije za ocenitev delovnih mest

V vseh letih nazaj, odkar je bila sprejeta analitična ocenitev delovnih mest v podjetju, se je zbralo precejšnje število pripomb, pritožb in dopolnitev v zvezi s spremembami na posameznih delovnih mestih, ki v zadnjem času nujno zahtevajo temeljito analizo sedanjega stanja in ustrezne spremembe sistema delitve osebnih dohodkov. Uspešnost dela ob revidiranju analitične ocene pa zahteva dopolnitev dosedanjega načina nagrajevanja z dodatnimi, učinkovitejšimi in stimulativnejšimi načini nagrajevanja, ki jih moramo upoštevati in sprejeti že hkrati z osnovnimi popravki analitične ocenitve delovnih mest. Delo komisije je prav zato počasnejše, ker moramo za uresničitev določenih dodatnih kriterijev nagrajevanja že vzporedno z osnovno ocenitvijo delovnih mest razmišljati tudi o tem, kaj vse moramo na novo vpeljati, da bomo lahko na tej osnovi uvedli dodatne kriterije nagrajevanja; naj si bo nagrajevanje po kvaliteti, kvantiteti, znižanju stroškov, zalog ipd.

Komisija pravkar končuje sistematizacijo delovnih mest v podjetju in začenja z vnašanjem analitičnih stopenj kot rezultata revidirane ocenitve delovnih mest. Komaj na osnovi tako izdelanih razvrstitev delovnih mest v ustrezne analitske stopnje oziroma range bo skupno z drugimi predvidenimi elementi mogoče opraviti poskusni obračun. Probleme, s katerimi se srečuje komisija pa bi lahko razdelili v dve skupini: tehnično-organizacijske in psihološke. Prvi so v tem, ker imamo premalo časa, da bi lahko natančneje ugotavljali razlike med posameznimi delovnimi mesti glede na zahtevnost delovnih nalog, ki jih opravljamo, njihovo trajanje ter natančne razmejitev in zadolžitve za opravljanje določenih delovnih nalog. »Psihološki« problemi pa imajo svoje korenine v tem, ker je gotovo eno: če bo nov sistem nagrajevanja uspel tako, kot si želimo mi, ki delamo v komisiji, potem bo korenito spremenil naše metode odnose. Delavci bi potemtakem morali sprejemati naloge, za katere bomo skupno z vodjem vedeli, da smo jih tudi sposobni najbolj kvalitetno izvršiti. Le tako si bo lahko vsakdo predstavljal daljnosežne posledice ocenjevanja kvalitete dela.

Delo komisije poteka v glavnem zadovoljivo in upamo, da bomo s prizadevnim sodelovanjem vodij sektorjev, obratovodij in določenih strokovnih služb lahko sprejeli nov način nagrajevanja v predvidenem času.

EK

Proti lastnim željam?

(Nadaljevanje s 1. strani)

mnogih dobro opremljenih podjetjih, zlasti na jugoslovanskem jugu, ki životarijo in umirajo. Če ni znanja, resnosti in ne nazadnje tudi dobre volje, če ni v podjetju zaupanja v lastno delo in delo strokovnih delavcev (kot je pred kratkim izrazila mnenja tkalnice — baje cele — neka delavka), če smo prej pripravljani verjeti vsaki iz zraka vzeti vesti (in nanjo reagirati) kot vsem drugim pojasnilom za to odgovornih delavcev, potem je tu, med nami, veliko več vzrokov za naše težave, kot si lahko mislimo.

Strokovni delavci, ki so prvi odgovorni za delo podjetja, so trdno odločeni, da s svoje strani store veliko več, da se v delo — tudi njihovo — vnese več reda in odgovornosti kot doslej, da se sproti ugotavljajo in odpravljajo napake, da se bolje obvešča kolektiv o delu podjetja in posameznih služb. Tu so naše rezerve. Za to je vodstvo resnično pripravljeno storiti vse, da ne bo program ostal le deklaracija. Toda izvajanje take politike bo marsikdaj čutili tudi kot neprijetno »novost«, ki pa jo bomo morali vsi skupaj sprejeti kot nujno za uresničitev naših pričakovanj, predvsem pa sprejeti resneje in enotneje, kot je bilo to ob zadnjem sklepu delavskega sveta.

Zaman se je ozirati na kolektive, ki jim gre dobro in s prstom kazati na njih uspehe, hkrati pa biti kot za neprijetnost dovtetni za njihovo boljše delo.

GS

KOLENDAR PROSTIH DNI ZA LETO 1969

Na 12. seji upravnega odbora, ki je bila 9. januarja 1969, je bil sprejet razpored prostih dni v delu po 42-urnem delovnem tednu. Koledarček prostih dni pa seveda ne velja za delavce v tistih obratih oziroma

oddelkih, kjer se kaže kot nujno potrebna začasna uvedba dela tudi na proste sobote, za kar je delavski svet podjetja sprejel sklep o začasnem odstopanju od dela po 42-urnem delovnem tednu v letu 1969.

Februar	Marec	April	Maj	Junij	Julij	Avgust	September	Oktober	November	December
1 S	1 S	1 T	1 C	1 N	1 T	1 P	1 P	1 S	1 S	1 P
2 N	2 N	2 S	2 P	2 P	2 S	2 S	2 T	2 C	2 N	2 T
3 P	3 P	3 C	3 S	3 T	3 C	3 N	3 S	3 P	3 P	3 S
4 T	4 T	4 P	4 N	4 S	4 P	4 P	4 C	4 S	4 T	4 C
5 S	5 S	5 P	5 P	5 C	5 S	5 T	5 P	5 N	5 S	5 P
6 C	6 C	6 N	6 T	6 P	6 N	6 S	6 S	6 P	6 C	6 S
7 P	7 P	7 P	7 S	7 S	7 P	7 C	7 N	7 T	7 P	7 N
8 S	8 S	8 T	8 C	8 N	8 T	8 P	8 P	8 S	8 S	8 P
9 N	9 N	9 S	9 P	9 P	9 S	9 S	9 T	9 C	9 N	9 T
10 P	10 P	10 C	10 S	10 T	10 C	10 N	10 S	10 P	10 P	10 S
11 T	11 T	11 P	11 N	11 S	11 P	11 P	11 C	11 S	11 T	11 C
12 S	12 S	12 S	12 P	12 C	12 S	12 T	12 P	12 N	12 S	12 P
13 C	13 C	13 N	13 T	13 P	13 N	13 S	13 S	13 P	13 C	13 S
14 P	14 P	14 P	14 S	14 S	14 P	14 C	14 N	14 T	14 P	14 N
15 S	15 S	15 T	15 C	15 N	15 T	15 P	15 S	15 S	15 S	15 P
16 N	16 N	16 S	16 P	16 P	16 S	16 S	16 C	16 N	16 N	16 T
17 P	17 P	17 C	17 S	17 T	17 C	17 N	17 S	17 P	17 P	17 S
18 T	18 T	18 P	18 N	18 S	18 P	18 P	18 C	18 S	18 T	18 C
19 S	19 S	19 S	19 P	19 C	19 S	19 T	19 P	19 N	19 S	19 P
20 C	20 C	20 N	20 T	20 P	20 N	20 S	20 S	20 P	20 C	20 S
21 P	21 P	21 P	21 S	21 S	21 P	21 C	21 N	21 T	21 P	21 N
22 S	22 S	22 T	22 C	22 N	22 T	22 P	22 P	22 S	22 S	22 P
23 N	23 N	23 S	23 P	23 P	23 S	23 S	23 T	23 C	23 N	23 T
24 P	24 P	24 C	24 S	24 T	24 C	24 N	24 S	24 P	24 P	24 S
25 T	25 T	25 P	25 N	25 S	25 P	25 P	25 C	25 S	25 T	25 C
26 S	26 S	26 S	26 P	26 C	26 S	26 T	26 P	26 N	26 S	26 P
27 C	27 C	27 N	27 T	27 P	27 P	27 S	27 S	27 P	27 C	27 S
28 P	28 P	28 P	28 S	28 S	28 P	28 C	28 N	28 T	28 P	28 N
29 S	29 T	29 C	29 N	29 T	29 P	29 P	29 P	29 S	29 S	29 P
30 N	30 S	30 P	30 P	30 S	30 S	30 S	30 T	30 C	30 N	30 T
31 P		31 S		31 C	31 N		31 P			31 S

Predlog prostih dni je sprejet po sistemu: 1 delovna in 3 proste sobote ne glede na vmesne praznike. Razpored prostih dni se tudi v nobenem primeru ne bo spreminjal, razen ene same izjeme, da bomo namesto 31. decembra delali na eno izmed prostih sobot v decembru.

Naša »hišica zdravja«
— le prepogosto ga v
njej iščemo zaradi
nesreč pri delu

Nesreče pri delu

Tudi v zadnjih mesecih se število nesreč pri delu ni pomembneje zmanjšalo. Pri analizi poškodb še vedno ugotavljamo, da prihaja do nesreč zaradi nepredvidnosti in malomarnega odnosa samih ponesrečenec ter zaradi neupoštevanja varstvenih ukrepov in navodil za varno delo. Tako se je v zadnjih treh mesecih poškodovalo pri delu skupno 10 delavcev, na poti na delo in z dela pa 4 delavci:

V novembru:

Delavka SB je med delom na tkalnem stroju premikala utež do določenega položaja in jo prehitro ter nepravilno izpustila. Utež ji je zato padla na prst leve noge ter ji ga poškodovala. Odsotnost z dela je trajala 5 delovnih dni.

Delavec DS se je nepredvidno nagnil nad stružnico, da mu je v tem položaju potegnilo suknič v območje vrtečega se dela stroja. Zaradi

močnega vleka sukniča mu je pritislilo roko ob stroj in se je tako udaril v komolec leve roke. Delavec se ne bi smel sklanjati nad nevarni del stroja. Odsotnost z dela je trajala 3 delovne dneve.

Delavec JM je naravnaval rob tkanine tik ob valjih na sušilno-apreturjem stroju. Ker je prišel z eno roko preblizu valjev in je bil pri delu premalo pozoren, mu je potegnilo roko med valje. Odsotnost z dela je trajala 23 delovnih dni.

Delavec SF je 28. novembra lanskega leta padel s skladovnice desk in si pri padcu poškodoval prste na stopalu desne noge. Do poškodbe je prišlo, ker delavec ni pravilno ocenil trdnosti desk, po katerih se je spuščal s skladovnice. Odsotnost z dela še vedno traja.

Delavec FM se je poškodoval na poti na delo, ko je padel z motor- (Nadaljevanje na 4. strani)

PRIDOBIVANJE IN PREDELAVA TEKSTILNIH SUROVIN

TKANJE

Za tkanje je potrebno prejo iz predilnice še pripraviti. V ta pripravljala dela spada previjanje preje na križne navitke. Za pestro snovanje moramo prejo naviti na perforirane cevke (nikelinke, plastične) in nato barvati v barvarnem aparatu za križne navitke. Tako pripravljeno prejo nato na snovalni valj. Valje istega vzorca nato na škroblilnem stroju združimo, niti ojačamo s škrobno floto in navijemo na osnovni valj. Sledi faza vdevanja: pri tem vdevamo niti v listno brdo po vzorcu in v greben. Osnovni valj je tako pripravljen za zalaganje in tkanje na statvah.

Poleg priprave osnove pa imamo še previjanje votka na votkovno-previjalnih strojih. Ta faza je pri modernih brezčolničnih statvah nepotrebna, ker uvajalci votka jemljejo votkovno nit, kar iz križnih navitkov, ki so na stojalu ob statvah.

Stkano blago moramo v čistilnici in pregledovalnici blaga izmeriti, očistiti štrleče nitke, bonificirati, etiketirati, klasirati in uskladiščiti.

Delovne faze

1. Previjanje osnove:

Namen previjanja preje je dobiti primeren format navitka za snovanje, odstranitev prevelikih vozlov, neenakomernosti, predilniških odebelitev, nečistoč, slabih mest. Gospodarneje je, da se slabo mesto preje pretrga že pri previjanju in ne pri tkanju.

Za progaste desene prejo navijemo na perforirane cevke za barvanje. Križni navitki morajo

biti naviti zelo rahlo, ker se sicer neenakomerno in slabo prebarvajo.

2. Snovanje

Pri snovanju združimo osnovne niti po vzorcu snovanja in jih navijemo na snovalni valj. Priprava za snovanje je natik križnih navitkov na cevčico in vpeljevanje niti skozi vodila in nitne ustavke, skozi zbiralni greben na snovalni boben oziroma snovalni valj.

Poznamo saško in angleško snovanje. Razlika je v tem, da pri saškem snovanju snujemo pasove in polni gostotji na snovalni boben in nato vse pasove istočasno odvijemo na snovalni valj. Pri angleškem snovanju pa snujemo direktno na snovalne valje, tako da vzorec razdelimo na več snovalnih valjev, (snovanje v delni gostotji in polni širini), te pa pri škrobljenju združimo in skupno navijemo na osnovni valj.

3. Škrobljenje

S škrobljenjem niti ojačamo, da lahko zdržijo obremenitve med tkanjem, poleg tega pa se štrleča vlakna prilepijo na nit. Ta faza je izredno važna; od nje je namreč odvisno kvaliteto tkanje s čimmanj pretrgi osnovnih niti. Novejša raziskava so pokazale, da se efekt škrobljenja še izboljša, če po škrobljenju niti še parafiniramo. Niti s snovalnih valjev vpeljemo preko vodilnih valjčkov v korito s škroblilno floto. Da je prodiranje škrobila čimgloblje in da odstranimo odvisno škrobilo s površine, potujejo niti med dvema paroma ožemalnih valjev v sušilno komoro. Osnovne niti tečejo nato preko vodilnih valjčkov med delilne palice skozi greben na osnovni valj. Da pa se plasti niti ne bi

(12 nadaljevanje)

zažirale druga v drugo, mora zadnji vodilni valjček nekoliko potovati v levo in desno, da se doseže rahlo križno navijanje plasti na osnovni valj.

Za škrobljenje različnih materialov uporabljamo različna škroblilna sredstva. Poleg škroblila mora flota vsebovati še lepilo, maščobo (da je preja voljnija) in antistatično sredstvo (za sintetično in polinozno predivo). Kot primere navajamo: Recepturo za art. »HAAG«:

na 100 litrov vode vkuhamo
— škroblilno sredstvo:
10 kg koruzni škrob
7 kg Damatex P (modif. koruzni škrob)
0,05 kg Škrobozol
— maščobe:
0,8 kg Sintol (kem. očiščen, emulgiran in odisavljen loj)

— lepilo:
0,4 kg Ultraklej
Za artikel iz polinoznih vlaken (n. pr. »COMO« S)

100 litrov vode
škroblilno sredstvo:
7 kg Carbocel RF
lepilo + maščobe + antistatik:
1 kg Poliglin 4000
segreti na 85° C
Za artikel iz poliesternih vlaken vkuhamo v 100 litrih vode
škroblilno sredstvo:
5 kg Domatex P
lepilo + maščobe + antistatik:
7 kg Lamcol T

4. Vdevanje

Faza vdevanja pride v poštev, ko zalagamo v statve artikel po novem snovalnem predpisu — sicer raje privezujemo s strojem za privezovanje staro osnovo k novi. S tem odpade izredno zamudna faza vdevanja niti v lučalnici listov in v greben. Tudi samo zalaganje valjčka v statve je veliko enostavneje in hitreje. M. B.

IZ ŽIVLJENJA KOLEKTIVA

Iskrene želje našim jubilentom

Tudi za minuli 29. november so se zbrali naši jubilanti — člani delovne skupnosti, ki so takrat praznovali svojo 10. oziroma 15-letnico dela v našem podjetju.

V imenu delavskega sveta jim je čestital predsednik Drago Ergaver, v imenu delovne skupnosti pa direktor podjetja Grozdan Sinigoj. Oba sta se slavljenecem zahvalila za dosedanje delo v podjetju, jim zaželela veliko zdravja, predvsem pa, da bi vezi med njimi in kolektivom ostale še naprej trdne. Predsednik delavskega sveta je nato slavljenca obdaril in jih povabil na majhno zakusko. Vzdušje, ki je bilo že na začetku živahno, se je kmalu še bolj sprostito. »Na zdravje temu« in »na zdravje onemu« je trajalo kar precej časa.

Mnogi od slavlencev so me prosili, da se v njihovem imenu zahvalim vsem članom kolektiva za njihovo veliko priznanje in da je bilo za vse to popoldne nepozabni dogodek v njihovem življenju. Proti večeru smo se razšli, spomin na to, da so vsi slavlenci skupno s svojimi sodelavci preživeli lep in

prijeten popoldan, pa bo nedvomno še dolgo živel med njimi.

Cestitkam, ki smo jim jih izrekli že takrat, se pridružujemo tudi v našem časopisu. EK

Slavlenci, ki so praznovali 10-letnico dela v podjetju:

Alojz Kobal
Katerina Bratina
Marija Česnik
Marjan Likar
Anica Štokelj
Elda Breclj
Teodor Černigoj
Franc Vidmar
Jože Krečič
Miro Ušaj
Jože Petre

15-letnico dela v podjetju pa so praznovali:

Stanka Vidmar
Zofija Kompara
Marija Lisjak
Ljuba Štramec
Jolanda Terčelj
Marjan Ipavec
Alojz Nagode
Štefan Tomažič

Za spomin na 10 let ...

...PRIŠLI ...ODŠLI

V času od 1. novembra 1968 do 31. januarja 1969 so se zaposlili pri nas:

V novembru:

Leonida Bostjančič, Bojana Kavčič, Sonja Kompara, Gabrijela Kranjc, Stanka Lemut, Venceslava Lisjak in Slavica Ušaj.

V decembru:

Milojka Bavčar, Kovilka Bolčina, Mirka Bolčina, Jože Cigoj, Ivica Dolinar, Stanislava Kodre, Savo Slokar in Zdenka Zorž.

V januarju:

Ana Bajc, Franc Kretič, Ana Kverh, Anita Kverh, Božena Lavrenčič, Branka Skupek, Frančiška Vidmar in Pavla Vidmar.

...PRENEHALI PA SO V TEM CASU DELATI:

V novembru:

Srečko Bolko, Ludvik Čebtron, Marija Kodrič, Marija Makovec, Franc Mikuž, Ivanka Pegan, Hema Pregelj, Terezija Puc in Vida Remec.

V decembru:

Nevenka Bolčina, Albina Curk, Jože Cermelj, Bojan Kante, Vinko Kosovel in Dušan Stucin.

V januarju:

Marija Likar, Tatjana Lozar, Ferdinand Novak, Vladimir Stibilj I., Ana Sirok, Nikolaj Skrl, Jolanda Terčelj, Majda Troha, Marija Ušaj in Marija Žvokelj.

Stanje zaposlenih na dan 31. januarja 1969: 573 žena in 243 moških; skupaj 816 delavcev.

ZAHVALA

Naši upokojenci se toplo zahvaljujejo sindikalni organizaciji Tekstine za novoletne čestitke in darila in želijo vsem članom delovne skupnosti mnogo delovnih uspehov in osebne sreče v letošnjem letu.

VELIKO ZDRAVJA

Ob koncu leta 1968. so predstavniki sindikalne organizacije podjetja obiskali na domovih sodelavce, ki že dlje časa bolujejo in jih ob tej priložnosti tudi skromno obdarili. Lepa gesta je nedvomno za vsakogar, ki je daljši ali krajši čas izven kolektiva, znak pozornosti članov delovne skupnosti do svojih sodelavcev.

Tudi v našem listu jim želimo čimprejšnjega okrevanja.

PISALI SO NAM

Spet so se nas spomnili naši »vojaki« in spet smo zaradi Tekstilcevih počitnic pozni z odgovorom.

FRANC KRAŠNA, ki nam je pisal iz Vrhnik, ni »učaka«, da bi dobil odgovor v Tekstilcu k vojakom, ampak že nekaj dni ponovno dela med nami.

JURIJ TOMAZIČ, ki je pri vojaki v Krivi Palanki in se je ob novem letu spomnil vseh sodelavcev z dobrimi željami, pa še ne bo slekel vojaške suknje. Tako upamo, da ga bomo lahko z našim časopisom še seznanjali z življenjem in delom podjetja, za kar nam piše, da ga zelo zanima.

Veseli bomo, če se nam bodo oglašili tudi drugi naši vojaki, pa tudi naši študenti, od katerih sploh ni nobenega glasu.

Vsem lep pozdrav!

Urednik

... in 15 let dela v Tekstini

(Nadaljevanje s 3. strani)

Nesreče pri delu

nega kolesa zaradi močne burje. Odsotnost z dela je trajala 5 delovnih dni.

Delavka **MP** je na poti na delo padla in si poškodovala levo nogo v gležnju. Vzrok za padec je bila slaba vidljivost in z gruščem nasuta pot. Odsotnost z dela je trajala 3 delovne dneve.

V decembru:

Delavka **RB** je odpirala spodnja vrata omare in je z odpiranjem hkrati stresla steno omare, da so izpadla vrata omare in ji padla na glavo ter jo poškodovala. Vzrok za nesrečo so bila nepravilno in pomanjkljivo pritrjena vrata omare. Odsotnost z dela je trajala 7 delovnih dni.

Delavka **SK** si je za malico v orehčevalnici kupila konzervo z ribami in se z njimi zastrupila. Odsotnost z dela je trajala 3 delovne dneve.

Delavec **BK** si je poškodovaj desno ramo pri padcu na poti na delo. Vzrok padca je bila slaba kamnita pot. Odsotnost z dela je trajala 4 delovne dneve.

V mesecih november in december je bilo zaradi opisanih nesreč izgubljenih skupno 78 delovnih dni.

V januarju:

Delavec **AK** je skladal zaboje in je po končanem delu skočil z zaboja na tla in si pri seskoku poškodoval koleno zaradi neprimerne položaja in drže noge pri seskoku. Odsotnost z dela je trajala 13 delovnih dni.

Delavcu **JP** je pri nameščanju vrvi na prosto vrtečo se jermenico na mikalniku potegnilo desno roko med jermen in jermenico ter mu jo poškodovalo v zapetju. Vzrok za poškodbo je bila verjetno samo trenutna odsotnost od dela glede na zelo nevarne delovne okoliščine.

Odsotnost z dela je trajala 16 delovnih dni.

Delavec **VK** se je pri prenešanju vrelega olja iz valjčkarne izven obrata polil z oljem in dobil opekline po prstu roke. Delavec ne bi smel prenešati tako vročega olja z golimi rokami. Odsotnost z dela je trajala 3 delovne dneve.

Delavcu **RP** je priletel v oko ostružek s stružne glave in mu poškodoval oko. Do nesreče je prišlo, ker delavec med delom ni pomislil na možnost, da se lahko na glavi stružnice naberejo ostružki, ki kasneje odletavajo s stroja. Odsotnost z dela je trajala 2 delovna dneva.

Delavka **MP** je na poti na delo padla z motornim kolesom in je pri padcu dobila odrgnine po obrazu. Delavka ni mogla obdržati ravnotežja na motornem kolesu zaradi premočne burje. Odsotnost z dela je trajala 5 delovnih dni.

V mesecu januarju je bilo zaradi nesreč pri delu ter na poti na delo izgubljenih skupno 39 delovnih dni.

SKORAJ NEOPAZNO STA SLA MIMO

dva naša jubileja

V komaj minulemu letu je naše podjetje praznovalo svoj dvojni jubilej. Brez posebne proslave smo ta dvojni praznik povežali s svečanostjo ob otvoritvi nove oplemenitilnice, čeprav bi tak častitljivi jubilej kot je 140. obletnica od začetka obratovanja ajdovske predilnice zaslužila malo več pozornosti. Pred 140-letni ustanovljena ajdovska predilnica se šteje danes kot najstarejši industrijski obrat na Slovenskem. Razen te obletnice pa je proti koncu lanskega leta poteklo 20 let odkar je bila v Ajdovščini obnovljena tekstilska tradicija, ki se je pretrgala leta 1932., ko je po več kot 100 letih prenehala obratovati stara predilnica. Kot uradni dan obnovitve te tradicije se šteje 1. december 1948.

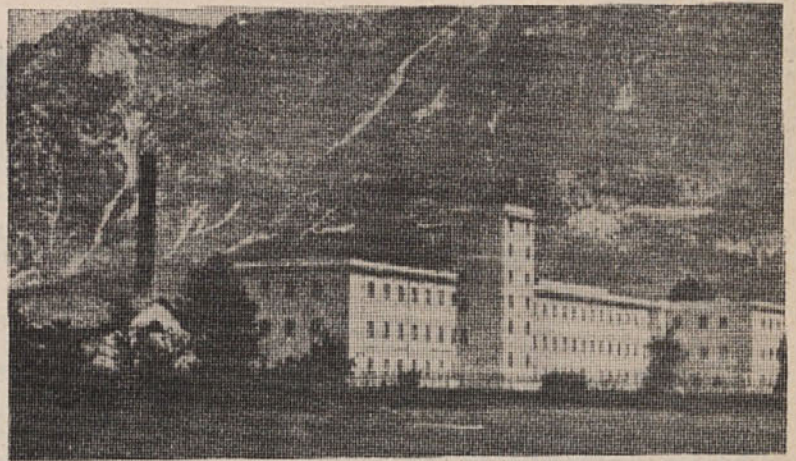
Ceprav vsak dan hodimo na delo v naše podjetje, nekateri že 10 pa tudi skoraj 20 let, je gotovo še veliko takih med nami, ki jim ni znano, da je bila ajdovska predilnica kot predhodnica današnje Tekstine najstarejši tekstilni industrijski obrat na Slovenskem. Tako ugotavlja tudi Katarina Kobe-Arzenškova v svoji raziskovalni publikaciji »Prvi tekstilni industrijski obrat na Slovenskem«, ki je letos izšla pri Tehniškem muzeju Slovenije v Ljubljani. V tej raziskavi, iz katere povzemamo nekaj podatkov, navaja, da je ajdovsko predilnico ustanovil tržaški trgovec Josef Chiozza že leta 1826. Ta cesarsko kraljeva privatna mehanična predilnica je začela obratovati 1828, njena barvarna pa leto dni pozneje.

Kot delniška družba se je tovarna zelo živahno razvijala in ustvarjala velike dobičke. Leta 1920 je bila temeljito obnovljena, hkrati pa so začeli graditi za tovarno posebni daljnovid za napajanje z električno energijo, ki obstaja še danes. Tovarna je zelo donosno uspevala do leta 1927, ko je prišlo zaradi ekonomskih pretresov do katastrofalnega preobrata. Tovarna se je vse bolj pogrezala v težave, iz katerih se ni več izkopal. Tak položaj je zlasti prizadel več kot tisoč zaposlenih delavcev. Le-ti so na svojem shodu v tovarni leta 1926 zahtevali rešitev vprašanja draginskih doklad, katerega izpolnitev so funkcionarji sindikata obljubljali, vendar obljub niso izpolnili. Družba je bila leta 1932 likvidirana in več kot stoletna tekstilna tradicija je v Ajdovščini zamrla.

Tekstilni duh pa v našem mestecu in njegovi okolici ni zamrl in je za starimi zidovi prejšnje predilnice ponovno zaživel šestnajst let pozneje leta 1948 in 1949, ko so stekle prve tkalne statve.

Nastajajoči kolektiv si je že v prvih letih svojega dela zastavil nalogo, da ne le obnovi, ampak tudi razširi staro tradicijo tekstilstva v Ajdovščini z zgraditvijo modernega tekstilnega kombinata. In tako je tudi bilo: Nekaj let po začetku obratovanja tkalnice je bila leta 1954 odprta barvarna, leta 1961 zgrajena nova predilnica in končno lani rekonstruirana in modernizirana oplemenitilnica. Tako smo se ajdovski tekstilci kljub težavam usposobili, da s sodobno proizvodnjo modernih in kvalitetnih vzorcev konkuriramo svojim tekmečem na vse zahtevnejšem domačem in tujem tržišču. Pri tem pa se kolektiv zaveda, da s tem še ni rekel zadnje besede in da bo potrebno še veliko dobre volje in sredstev za to, da bi obdržal ujeti korak.

Ajdovska predilnica ob koncu 19. stoletja. Zaposlovala je okrog 1000 delavcev in je bila za tedanje slovenske razmere velik industrijski objekt. Obratovatj je prenehala 1932. leta.

Delo in utrujenost

(nadaljevanje)

Utrujenost je normalna reakcija človeškega organizma, ki se brani pred pretiranim izčrpanjem z željo po počitku. Odmor ali počitek je torej tisto, kar najnujnejše rabi delavec, ko popušča njegove moči.

Ločimo več odmorov: odmor med delom, dnevi, tedenski in letni odmor.

Odmor med delom

Obvezni odmor med delom ima namen, da se delavčevu telo v tem času opomore in obnovi svojo delovno zmogljivost. Nimamo enotnih meril, po katerih bi predpisali, kdaj med delom je delavcu odmor najbolj potreben. Idealno bi bilo nasprotno: da bi se odmor določal pri posameznih delih in delavcih takrat, ko začne padati storilnost in se začnejo kazati drugi znaki utrujenosti. Popolnoma napak je namreč čakati z odmorom še naprej in pustiti delavca, da se preutruji, izčrpa, zakaj takrat mu bo počitek koristil neprimerno manj, kot če bi mu ga dali pravočasno.

S poskusi pri raznih delih je bilo ugotovljeno, da človeku bolj prija, če so odmori med delom krajši in če jih je več. V tem primeru se poveča delavčeva storilnost in zboljša njegovo počutje.

Odmor med delom ne pomeni obvezno sedenja ali poleganja, to je le ena oblika odmora, ki ji pravimo pasivna. Primerna je predvsem za tiste, ki težko fizično delajo in hočejo v odmoru sprostiti svoje utrujene mišice. Pri vseh tistih pa, ki pri delu sedijo ali so živčno napeti, se priporoča aktivna oblika odmora: lažje športne igre ali pa vsaj sprehod na čistem zraku. Mišična aktivnost namreč pospešuje pretok krvi po telesu, vpliva na to, da se človek bolje prediha, pospešuje reakcije v organizmu — vse tisto, kar je nujno potrebno človeku, ki se je zasedel v zaprtih, največkrat še slabo zračenih prostorih.

Dnevni počitek

Po sedem ali osemurnem delu rabi človek daljši čas, da se odpohi in obnovi svoje moči za naslednji dan. Računa se, naj bi se polovica tega prostega časa porabila za spanje, polovica pa za osebne, družbene, kulturne in druge potrebe delavca. Poglejmo, kako je v resnici s

tem! Dnevni prosti čas se pri mnogih delavcih bistveno skrajša že s časom, ki ga porabijo za prevoz (ali celo hojo) na delo. Ali delavka — mati in gospodinja ne teče z dela naravnost k štedilniku, k čiščenju stanovanja, pranju, nakupovanju in drugim gospodinjstvom? Ali ne zamenja marsikateri delavec orodja v tovarni s tistim na polju? (Ko bi bil to delavec, ki je celo dopoldne sedel po ubijajočem pisarniškem delu, bi to šlo; vendar je navadno to tisti, ki je že dopoldan delal težaška dela!).

Tako in še na nešteto drugih načinov se skrajša naš dnevni prosti čas, tako da nam ga ostane včasih premalo še za spanje. Odraslim ljudem se priporoča spanje približno šest ur (vsekakor je čas spanja zelo odvisen tudi od tega, kako dolgo je človek navajen spati), mladini pa na vsak način več.

Najprimerneje je, če se človek navadi, da odhaja spat in vstaja ob istem času. Ob tej ugotovitvi se že »spopademo« s troizmenskim in še posebej nočnim delom, ki ne razdira samo normalnega ritma našega počitka, ampak tudi normalni režim prehrane. Idealno bi bilo, da bi bilo delo organizirano samo v dopoldanski izmeni, ki bi pa morala začeti z delom precej pozneje kot začnjenja danes. (Pregovor o zlati rani uri odpove, ko mora delavec zaradi prevoza na delo vstati že »sredi noči«). Seveda se s tem odpirajo drugi problemi — prehrana med delom, varstvo otrok...

Tedenski počitek

Navajeni smo na nedeljski počitek, pri 42-urnem delovnem tednu pa nastopi vprašanje prostih sobot. Velja, da je za lažje fizične delavce in duševne delavce boljše, da delajo samo pet dni v tednu in imajo prosto soboto, medtem, ko bi bilo za težke fizične delavce primerneje, če bi jim vsak dan v tednu skrajšali delo za eno uro. Storilnost pri delu je namreč pri njih v zadnji (osmi) uri dela zaradi preutrujenosti zelo nizka.

Za obliko počitka velja isto, kar je omenjeno že pri dnevnem počitku in spet ugotavljamo ravno nasprotno: težki fizični delavci delajo tudi ob sobotah in nedeljah težka dela (namesto, da bi počivali), psihični delavci pa tudi ob koncu tedna študirajo, berejo (namesto da bi se razgibali pri delu ali pri športu). M. Š.

Imeli smo jih...

KULTURNOZGODOVINSKI DROBICI IZ AJDOVSKE OBCINE

Dr. IVAN LULIK — JANEZ GUŠTINETOV

Med malo ali celo nič znane pesnike gornje Vipavske doline spada ajdovski rojak dr. Ivan Lulik, po domače Janez Guštineta. Starejši Ajdovci se ga bodo dobro spomnili, medtem ko je že srednjemu in mlajšemu rodu nepoznan.

Dr. Ivan Lulik se je rodil 16. maja leta 1888. Po ljudski šoli, ki jo je obiskoval v rojstnem trgu, je odšel v srednje šole v Gorico. Tu je dokončal gimnazijo in se potem proti notranji vojni, ki ga je gnala, da bi nadaljeval študije na klasični filologiji (grščino in latinščino), vpisal na jus. Pravno fakulteto je študiral deloma na Dunaju deloma že po prvi svetovni vojni v Ljub-

ljani, kjer jo je tudi dokončal in postal advokat. Še prej pa je seveda moral že takoj po končani gimnaziji na enoletno odsluženje vojaškega rokka. Kot poročnik je bil vpoklican med balkansko vojno leta 1912. V prvi svetovni vojni je bil tudi nekaj časa na goriškem bojišču, kjer so ga podrejeni zelo radi imeli.

V Gorici je kot gimnazijec stanoval nasproti Orzana. Veljal je že tedaj za pridnega zlagalca pesmi, ki jih je največkrat pisal v spominske knjige in albume. Takrat in še pozneje je pesnil tudi v nemščini. V letih druge svetovne vojne je propadla zbirka takih pesmi, ki so nastajale

pod vplivom nemškega pesnika Heineja, z naslovom »Unter Linden und Kastanien« (Pod lipami in kostanjmi). Do danes pa je njegov prijatelj dr. Danilo Lokar ohranil več njegovih tipkopisov, tako: dvojni sonetni venec »Kašgarska svetnica«, obširno zbirko pesmi »V večernih zarah« in dramsko delo, farso v dveh dejanjih »Zbor vinskih duhov«.

Dve osnovni vodilni čustvi se prepletata skozi vse Lulikovo pesniško ustvarjanje: ljubezensko in pokrajinsko — domoljubno. Ljubezensko ima kot pri vseh lirskih pesnikih seveda svojo premoč. Lulikova ljubezenska pesem poje sprva nagnjeno o fantovski in dekliski ljubezni, kasneje, ko se prelje v ljubezenski spev moža in žene, pa postane elegična in otožna in te note se ne znebijo več. In tako se vrste pesmi, kjer pesnik pravi, kako globoko, resnično in zvesto je ljubil svojo drago, a kako je iz dneva v dan, iz leta

(Nadaljevanje na 6. strani)

vsega po malem za vse

TUDI RES

- Ali že veš, da je prijatelj Koren končno našel svoj večni mir?
- Res? Nisem vedel, da je umrl.
- Ne on, njegova žena!

Vse nazaj dol, Francka, na šofer-skem izpitu sem padel!

DIPLOMATSKI IZBOR

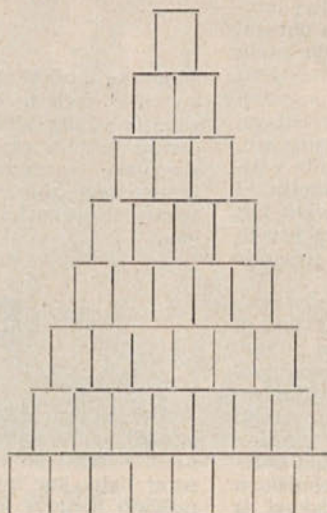
- Draga, kaj bi raje za darilo za rojstni dan: kožuh ali potovanje v Skandinavijo?
- Potovanje v Skandinavijo.
- Ne morem verjeti, da si res izbrala potovanje. Kako to?
- Takole je: vem, da so v teh deželah kožuhi cenejši.

PREVARANA ŽENA

Pravijo, da žena, ki odkrije možovo nezvestobo, zelo različno reagira nanjo pri različnih narodih: Francozinja ubije svojo teknico; Italijanka ubije moža; Spanka ubije oba; Nemka naredi samomor; Amerikanka pa začne takoj računati, koliko ji ho moral mož plačevati, če se bosta ločila.

NAGRADNA PIRAMIDA

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

1. PREDLOG, 2. OZIRALNI ZAMEK, 3. VELIKA MORSKA RIBA, 4. SPLETENI LASJE, 5. OKRASNI PREDMETI, 6. NATIS (knjige, tiskarsko delo), 7. VOJAK PRI TEŽKEM OROŽJU, 8. NAZIV PODJETJA V AJDOVŠČINI.

Po daljšem času smo spet pripravili nekaj za kratek čas našim reševalcem križank.

Rešitve nagradne piramide pošljite uredniškemu odboru lista najpozneje do 28. februarja 1969. Za pravilno rešitve piramide razpisujemo tri nagrade:

1. nagrada 25.— N din
2. nagrada 15.— N din
3. nagrada 10.— N din

Imeli smo jih...

(Nadaljevanje s 5. strani)

v leto vedno bolj jasno spoznaval, da je ona ob njegovih ljubezni nesrečna zaradi nekega čisto preprostega človeškega nesporazuma. Pesnik je poskušal storiti vse, da bi to skupno ljubezen rešil, bil pa je ob tem čisto nemočen zaradi sil, ki so bile izven njega in proti katerim se ni bilo moči postavljati v bran. O vsem tem največ govori sonetni venec, ki je spenjen po pri Sloven-

žejo na nadpovprečno obvladanje vseh pesniških rekvizitov.

Pesmi, zbrane v zbirki, so razdeljene v več poglavij (Razne, Klic svobode, Ajdovščina, Kašgarska svetnica, Iz cikla »Ranjana«, Jesen). Poleg ljubezenskih pesmi, v katerih se pretežno pojavlja čustvo nevračane ljubezni, pa je pri njem še tožba po izgubljenih mladostnih dneh in po vseh tistih krajih, kjer sta sanjala ljubezenske sanje. Po izgubi drage še vedno toži:

Srce je mrtvo vendar trepetalo
in te obupujoč povsod iskalo.

Lepi so njegovi soneti iz cikla Ajdovščina. Vanje je skušal ujeti kakor slikar na nekaj platnih vso ajdovsko bližnjo in daljno okolico. Najprej imamo tu dva soneta, v katerih popljuje sotočje Hublja in Lokavščica, dalje Pali, Staro babo, Fužine, Police, ajdovsko pokopališče, Požgane Ustje, Log, Rusne, semenj sv. Terezije v Ajdovščini, Plače, Sv. Križ, Stomaže, ajdovsko burjo, Hubelj, tialo v šibeniški ulici pred njegovo rojstno hišo. Človeku je ob branju teh pesmi tako toplo pri srcu, saj se srečuje s staro Ajdovščino, tisto izpred pol stoletja in več, in vse ima že skoraj nadih starožitnosti. Pesniku je bilo to še toliko bolj pri srcu, ker je moral dolga desetletja živeti daleč od domačega kraja. Domotožje po njem in po svetu, v katerem je živel in ga po mladosti pustil, se stalno ponavlja v njem in mu pomaga, da vse to pristno in sveže opeva. Njegova fantazija je šla še dlje. V daljši pesnitvi »Vipavski mlad grajščak in lepa ajdovska gospa« pripoveduje o srednjeveški ljubezni med dvema plemičema. Pesnitev je oblikovno naslonjena na slovensko ljudsko pesem in spada med Lulikove najboljše tekste. Zadnji del zbirke je pravzaprav obračun nad življenjem. Jesenski motivi prinašajo v pesnikovo dušo spomine na vse lepo in tudi žalostno, ki ju je v življenju doživel. Ima nekaj pretresljivih opisov jesenskih razpoloženj, ki so tudi vezane na ajdovsko pokrajino.

Edino Lulikovo dramsko delo, ki pa morda niti ni bilo napisano z namenom, da bi bilo za oder, marveč je oblika le okvir za notranje razpravljanje, odvijanje pesnitve, je farsa »Zbor vinskih duhov«, ki se v naslovu še nadaljuje »v hramu pri 'Starešnovih' na Planini. Farsa ali prav za prav resnična zgodba, ki jo je doživel ali presanjal v jeseni 1948 in v verzih povezal Lui van Lyk — Mickin, neodločujoči član mednarodne

razmejivne komisije iz holandske Indonezije«. Kot igralci-osebe nastopajo duhovi domačih in tujih vin ter nekatere vinogradnikove potrebščine (orodje). Godi se v stari kleti Trebižanov, ki je datirana izpred 1564. leta.

Pesnitev je zares svojevrstna in bi ji bolj težko našli primeru. Gre za nekaj nad 800 verzov. Osrednja misel pesnitve je, da naj gre oblast domačinu. Tako se odločijo, da naj na Vipavskem kraljuje Vipavec (vino) in ne kako tuje vino. Pesnitev je po svoje zanimiva tudi, ker je nastala v času, ko je bil živ boj za našo zahodno mejo in sploh za Primorsko po drugi svetovni vojni.

Ivan Lulik:

Hubelj — flumen frigidum

Bil mrzel že si osvajalcem juga,
ki vedno spet jih burja s tvojih lok
nazaj odnesla v volčji je brlog,
tu padlim pa kosti zmel zob je pluga.

Za njimi je prišel fevdnik — gospod,
ki si na hladne tvoje je bregove
ob rimski zid postavljaval še gradove;
propadel tudi ta je tujčev rod.

A mi na tvojem bregu smo ostali.
Z motiko, srcem, z meča smo ostjo
prod, zemljo, v živi skali še srebro

pred tujcem, zemlje lačnim, varovali,
ti utesnili strugo in vodo
za luč, jo še na Kras za žejo dali.

Ivanu Luliku življenjska sreča v tem, kar je pesniškega, ni bila mila. Ko bi bil začel svoje pesmi tiskati v zgodnjih letih in ko bi se pesniju predal z vso silo umetnika, ki je v njem bila, ko bi svoje pesniške produkte lahko stavil pred širšo slovensko publiko, tedaj sem prepričan, da bi danes gledali v njem podobno pesniško osebnost, kakor je n. pr. kak Igo Gruden ali kateri njemu podoben. Zal se zaradi različnih življenjskih okoliščin to ni zgodilo in tako nam je ostal za njim dokaj obsežen opus, ki govori o pesniku, nedvomno talentiranem pesniku, ki pa se v slovensko literarno areno žal ni utegnil spustiti. Nam, ajdovskim domačinom in Primorcem posebej pa je vseeno toplo ob misli, da smo poleg drugih že znanih besednih umetnikov odkrili še novega — pesnika Ajdovščine in njene okolice.

Marijan Breclj

Dr. Ivan Lulik
1888 — 1947

cih že udomačenem vzorcu, ki ga je pred sto in več leti podal Prešeren v svojem Sonetnem vencu. Tudi Lulik je ohranil vse prvine te pesnitve, ki je po obliki italijanskega izvora in se imenuje »deglj intronati di Siena«, le da brez akrostiha. Variacijo predstavlja Lulikov v neki zunanji posebnosti, da je namreč skupino dvakrat po petnajst sonetov, oziroma dvakrat po štirinajst z magistralom iz začetnih in končnih verzov vsakega soneta, povezal z nekim pojasnilnim besedilom. Tako pove v začetku, da je sonetni venec sporočilo, ki ga pošilja svoji ženi, kitajski cesarici, ko se ta vrača na svoj dom v oddaljeni Kašgar, njen mož, cesar v Pekingu. Lulik pa, avtor pesnitve, se posebej kot cesarjev sluga, ki ji to ljubezensko sporočilo prebere. Pred magistralom pa stoji spet kratko prozno besedilo, ki pove, da so to misli, ki so se izluščile cesarici, ko je grebla po spominih, ki jih ji je cesarjevo pismo oživel. Za tem sonetnim vencem sledi drugi z naslovom »Spremno pismo ali predgovor in zagovor«, v katerem pesnik pojasnjuje nastanek in namen in spet obnavlja, zdaj nič več preneseno in alegorično, marveč s stvarnimi podatki, svojo in svoje drage mladostno ljubezen, ki se je kasneje v življenju izkazala, da ni bila druga za drugo rojena. Pesnitev kaže vso Lulikovo pesniško oblikovno verziranost, velik smisel za kompozicijo in urejenost ter se tu in tam dvigne do lepih pesniških podob, ki ka-